

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kvædinger eller Smaakvad

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kvædinger eller Smaakvad", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1815_251-intro-shoot-idm115.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvigs kommentarer

Størstedelen af *Kvædningers* digte er forsynet med kommentarer. Selvom disse kommentarer kan virke "uvelkomne", både for indholdets skyld og for "det braagede Udseende de give Bogen", udtrykker Grundtvig et håb om, at de vil blive budt velkommen af de læsere, bogen er beregnet på – de gamle venner af forfatterskabet (s. XVII). Kommentarerne er udformet som fortæller (i alt 3), tillæg (i alt 26), fodnoter (til i alt 14 digte) og udredende undertitler (i alt 4). I et brev til Grundtvig beskriver S.B Hersleb digtene og kommentarerne som "et godt Selskab af gamle Venner, der vare mig des velkomnere, fordi de ret venlig fulgtes ad, omendskjønt [den] strænge Pædagogik fulgte dem i Hælene med Riset i Haanden" (Grundtvig 1924-1926, bind 1, s. 378). Grundtvig anmelder ofte andre forfatteres værker kritisk, og denne stil opretholder han i bedømmelsen af sine egne digte.

Typisk oplyser kommentarerne om udgivelsesform, tilblivelsestidspunkt og anledningen til digtene. Hovedpunkterne er Grundtvigs vurdering af sine værker – ofte med fokus på deres indhold og udtryk. Vurderingen er ikke nødvendigvis ensidigt positiv eller negativ, da indhold og form ansues adskilt. Dette ses fx i tillægget til "Gunderslev Skov", hvor Grundtvig finder det svært at gengive digtets sidste vers ("Jeg iler, jeg iler med vingede Fjed, / For Asernes Alter at kaste mig ned, / Og prise de hensovne Guder", s. 36, strofe 9), som han kalder for vrøvl og løgn (s. 37). På trods af modstanden mod indholdet betegner han versene som "udentvivl nogle af de meest velklingende jeg har gjort" (s. 37).

Indholdsbedømmelserne af digtene fra perioden frem til 1811 bærer præg af Grundtvigs efterfølgende kristelige gennembrud. Han tager fx afstand fra sin beskrivelse af kristendommens komme i "Saga om Nor og hans Æt", som i en fodnote betegnes som sludder (s. 111). I *Maskeradeball* har han anvendt "formastelige Ord", der kan få Kristus til at fremstå som et "luftigt, indbildt Væsen" (s. 14), hvilket ikke var hans mening. Han lader dem dog stå til sin "Skam" og som et "Vidnesbyrd" fra denne tid (s. 15). I tillægget til "Knud Lavard" skriver Grundtvig, at hans manglende forstand på "Bøn [...] som paa Historiens Sammenhæng" skyldes, at han dengang (dvs. i 1809) "ei havde Gud levende for Øie" (s. 129). Endelig kalder han det i tillægget til "Grundkløgten ved Riisbrighs Grav" for sin vildfarelse, at han dengang søgte i "Asalæren og overalt i Tankeverden" efter en "Viisdom (Grundkløgt) uafhængig af Christus" (s. 133).

Den asamytologiske interesse, som har fyldt meget i Grundtvigs digtning frem til krisen i 1810, definerer han nu afstandtagende som sin 'asarus'. Begrebet anvendes første gang på tryk i *Kvædninger* (jf. Lundgreen-Nielsen 1980, s. 394) og findes i tillæggene til "Knud Lavard" og "Freias Priis", hvor asarusen beskrives som bortdampet (s. 128) og udsovet (s. 138). I kommentarerne til andre tidlige digte gør han ligeledes meget ud af at identificere en begyndende udvikling væk fra mytologien og mod den kristne tro. I "Sagas Tempel" ser han en overgang og udvidelse af sin "poetiske Synskreds" (s. 145) og i digtet til Biskop Balle, at "min Sang dog efterhaanden nærmede sig min Tro og christnedes" (s. 147). Digtet til prins Christian August er ifølge Grundtvig det sidste eksempel på den asamytologiske interesse. Med en omtale af sig selv i tredjeperson skriver han om skjalden: "aldrig har han siden talt om Asers Magt, uden for at spotte og nægte den, aldrig har han siden brugt Nordens Myther uden som enkelte Billeder for christelig Sandhed" (s. 170). Grundtvigs beskrivelser af sin udvikling aftager efter denne kommentar. Krisen i 1810 medfører en overgang i forfatterskabet, som markeres i tillægget til "Anholtstoget". Dette er Grundtvigs første digt efter hans tunge "Sindssygdom" og betegnes af ham selv blot som en penneprøve på, om han "endnu kunde synge om verdslige Bedrifter" (s. 248). Digtene fra den senere periode er kendetegnet ved færre indholdsvurderinger og generelt færre kommentarer. Kommentarerne til digtene fra 1813-1815 er rent bibliografiske. Ifølge Lundgreen-Nielsen skyldes dette, at Grundtvig ikke har vovet at udtale sig om deres betydning allerede i 1815 (1980, s. 645). Grundtvig må formodes at være mere enig med sig selv, og det sindelag som kommer til udtryk i digtene fra 1813 og frem, hvorfor færre og mindre kritiske kommentarer er nødvendige.

Digtenes æstetik bedømmes også. Der findes flest æstetiske vurderinger i kommentarerne frem til 1811; herefter er det kun to digte, som bedømmes på formen: "Kvad til Dannerkongen Frederik hiin Sjette" og "Kammersvenden fra Morland". Disse får henholdsvis en positiv og en negativ bedømmelse. Digtets klang og tone beskrives ofte i vurderingen af dets æstetiske udtryk. Det kan være "velklingende" (s. 37) og klinge "ganske godt og ret trohjertigt" (s. 333), eller det kan mangle "Velklang" (s. 248 og 291) og have en "billedløs, og tildeels mat og slæbende Tone" (s. 132). "Begeistring" er også en hyppig betegnelse og anvendes 11 gange i kommentarerne. Beklagelsen over den manglende begejstring i "Knud Lavard" understreger, at begrebet er knyttet sammen med en positiv æstetisk vurdering (jf. Lundgreen-Nielsen 1980, s. 642). Enkelte digte er genoptrykt, som Grundtvig "tillægger lidet eller intet poetisk Værd" (s. XVI). Overordnet er han imidlertid ganske tilfreds med sine digtes æstetiske form, og bedømmelserne har oftest et positivt udfald.

Få af digtene er ikke udstyret med kommentarer. De fleste findes i samlingens sidste del, men et enkelt af digtene i første del er også undsluppet ("Villemoes" fra 1810). I en samling hvor størstedelen af digtene følges af kommentarer, kan disse manglende noter ses som en tavs positiv tilkendegivelse. At størstedelen af de ukommenterede digte findes i værkets sidste del, viser Grundtvigs tilfredshed med sin senere digtning.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Kommenteringen i *Kvædinger* er behandlet hos Albeck 1955, s. 45-56, 113-115 og 211-212, og hos Lundgreen-Nielsen 1980, s. 641-648.